

DIASOS 20 ÅR

Fra sosialhøgskole til kompetansesenter for kirkens diakoni

Av rektor Terje Kaupang

Siden starten 10. mai 1968 har Diakonhjemmets Sosialhøgskole gjennomgått en sterk utvikling og vekst både i aktivitetsnivå og kompetansenivå.

Mens de første 10 årene var preget av oppbyggingen av sosio-utdanningen til det nivå og omfang den fortsatt har, har perioden 1978 – 1988 vært mer preget av oppbygging av andre fagaktiviteter så som forskning, forsøk, etterutdanning, videreutdanning og konsulent- og veiledningsvirksomhet. Sosialhøgskolen har derfor etter 20 år nådd et utviklingsnivå som organisasjon der alle de typer virksomhet som synes forutsatt i høgskolens vedtekter er etablert.

Kompetansenivået har samtidig økt både i bredde og kvalitet. Gradvis har mange års faglig oppbyggingsarbeid resultert i produkter som er blitt anerkjent og verdsatt som nyttige både til bruk i undervisning og anvendt dirkte inn i sosialt og diakonalt arbeid. Diakonhjemmets Sosialhøgskole ønsker å være et kompetansesenter for kirkens diakoni. Dette mål har ligget fast hele veien. På flere viktige områder er vi nærmere dette målet idag enn noen gang

før. På andre like viktige felt er det fortsatt langt igjen til målet. I denne artikkelen vil jeg forsøke å trekke fram hvilken nytte kirkens diakoni trolig vil kunne ha av sosialhøgskolens fagkompetanse slik denne framtrer idag.

Hva er et kompetansesenter?

Ordet «kompetanse» betyr i vår sammenheng kunnskap/ferdigheter som kan brukes/blir brukt for å nå et eller annet mål. Et kompetansesenter for kirkens diakoni blir slik tenkt en organisasjon som blant sine ansatte har opparbeidet kompetanse som blir tatt i bruk i diakoniens tjeneste.

Oppdragsgiverne vil i stor grad befinne seg utenfor høgskolen i kirkens menigheter, diakonale institusjoner og kristne organisasjoner. De kan ha behov for bistand til opplæring, utredninger, veiledning for enkelte av sine medarbeidere, konsultasjon for å løse nærmere bestemte oppgaver, undersøkelser eller forskning, – eller en kombinasjon av dette. Et kompetansesenter vil være et sted med så stor bredde i sin kompetanse at det vil kunne bistå i forhold til flere av disse behovene samtidig, eventuelt som en integrert pakke skreddersydd etter brukerens behov. Dermed et kompetansesenter ikke

DIASOS 20 ÅR

innen egne rekker kan mobilisere kompetanse som svarer til brukernes behov, vil senteret normalt stå i forbindelse med et faglig nettverk som utfyller den kompetanse som mangler. Et kompetansesenter vil på denne måten se det som sin oppgave å samle inn, bearbeide og kanalisere kunnskap, arbeidsmetoder, erfaringer til bruk der dette trengs og etterspørres.

DIASOS' kompetanseområder

Ovenstående «idealbilde» av et kompetansesenter er som helhet ikke gyldig for DIASOS idag, men det er et mål vi strekker oss mot. På noen områder begynner det å få en viss gyldighet. For å komme videre mot målet er det svært viktig for oss å holde god kontakt med de deler av kirkens diakoni som arbeider på områder der høyskolens kompetanse

Terje Kaupang trekker opp ambisiøse mål for sin skole. Det skal ikke bli vanskelig å fylle de neste 20 år med arbeidsoppgaver, mener han.

kunne bli brukt på en fruktbar måte. Det er nettopp i møte med diakoniens hverdag og konkrete arbeidsoppgaver at relevans og kvalitet i vår kompetanse vil bli prøvet og videreutviklet.

For det første vil jeg nevne 3 områder som i særlig grad berører diakonien i menighetene:

- omsorg for eldre
- omsorg for innvandrere og flyktninger
- menighets- og lokalsamfunnskunnskap, religion og samfunn

På disse områdene har Diasos gjennom en rekke år arbeidet både med utvikling av kunnskap og arbeidsredskaper/arbeidsmetoder. Dels kan høyskolen formidle tilgang til et bredt kunnskapsgrunnlag på disse områdene. Dels er det ved høyskolen selv produsert betydelige bidrag i form av fagbøker, rapporter og artikler. Vi har erfaring med igangsetting av forsøk og/eller forskning og har utviklet pedagogiske opplegg for både elementær og videregående opplæring på områdene. Veilednings/konsulenttjenester har også vært gitt. Kirkens diakoni har til nå i liten grad vært brukere av denne kompetanse. Den offentlige helse- og sosialtjeneste har derimot i stor grad brukt oss over hele skalaen av tjenester.

DIASOS 20 ÅR

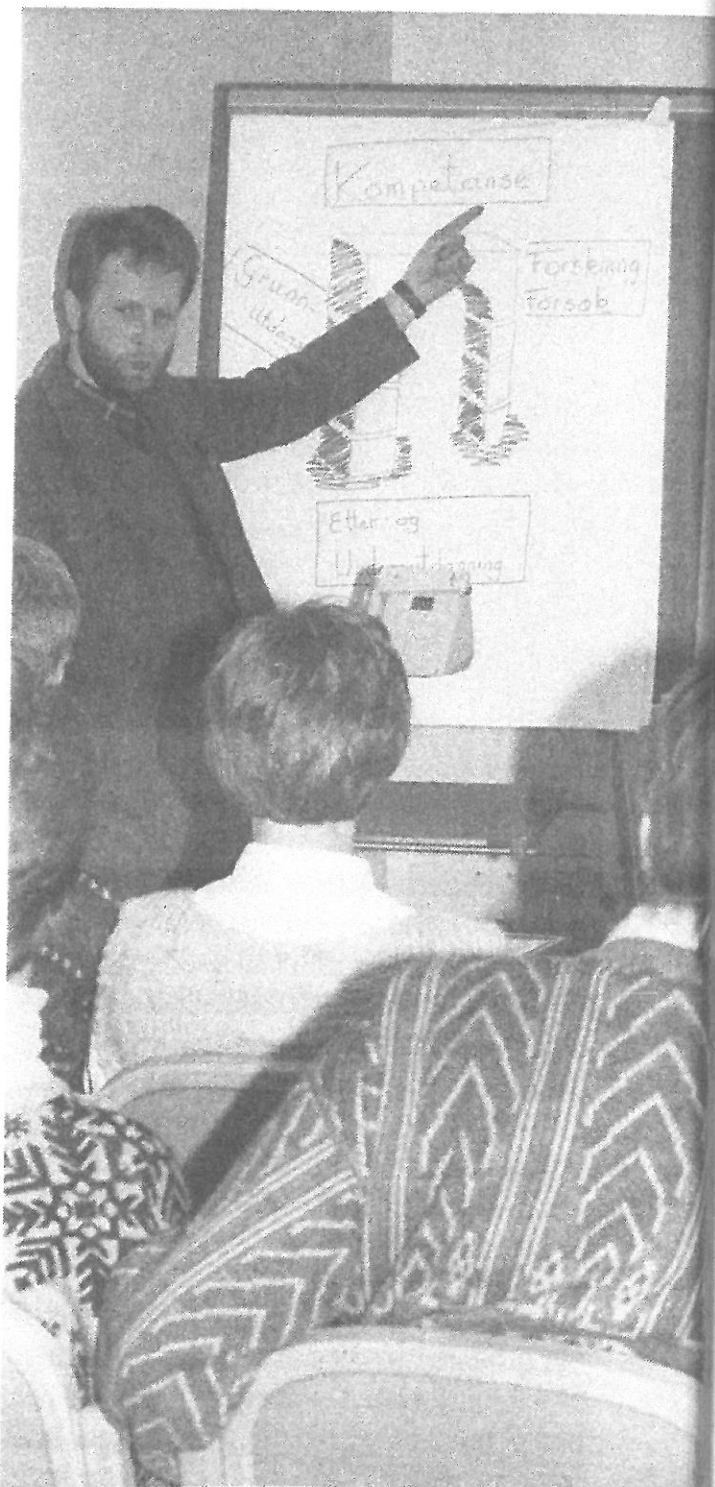
For det andre vil jeg nevne 4 områder av stor betydning for både menighets- og institusjonsdiakonien:

- ledelse, organisasjon og administrasjon
- samfunnsarbeid og sosialt nettverksarbeid
- sosialt gruppearbeid
- Veiledning og konsultasjon

Også på disse områder har Diasos en betydelig kompetanse og høgskolens aktivitet omfatter hele skalaen av typer tjenester. På disse områdene er det idag igang samarbeid både overfor menigheter og diakonale institusjoner, og samtidig har vi påtatt oss mange oppdrag for helse- og sosialtjenesten forøvrig.

For det tredje vil jeg peke på et område som er dirkete knyttet til institusjonsdiakonien. Vi har ønsket å ta for oss de diakonale institusjonene som sådan og belyse sider ved deres virksomhet både ut fra deres plass i samfunnets helse og sosialtjeneste og utfra deres plass og egenart i kirkens diakoni. Første del av dette prosjektområdet er omtalt i egen artikkel i dette nummer av Hilsen.

Vår interesse for å ta opp dette arbeidet er basert på at vi tror disse institusjonene utfra sin diakonale karakter har et spesielt potensiale både av faginstitutioner og diakonale verksteder. Et viktig og nødvendig bidrag til å realisere dette potensialet tror vi er å øke kunnskapen om disse institusjoners virksomhet idag og øke forståelsen for hvilke sammenheng det faktisk synes å være

Forskning, etter- og videreutdanning og konsulenttjenester er også en helt nødvendig del av det å sikre kvalitet i diakoniutdanningen.

DIASOS 20 ÅR

mellom institusjonenes diakonale karakter og deres aktuelle praksis. På dette området er vi opptatt av å samarbeide med diakonale institusjoner som selv er opptatt av å utvikle slik kunnskap med basis i egen virksomhet.

Diakonkompetansen og diakonutdanningen

Den kompetanse jeg har pekt på i forrige avsnitt har i betydelig grad fått betydning for Diasos' bidrag til diakoniutdanningen ved Diakonhjemmet. Sosionomutdanningsplanen er preget av dette, flere av høgskolens lærere benyttes til undervisning også ved Diasyk og Diatahs. Det er etablert både etterutdanning og flere videreutdanninger for diakoner/sosionomer/sykepleiere m.fl.

Utdanningstjenester er fortsatt den viktigste anvendelsen av Diasos' kompetanse. En forutsetning for å kunne vedlikeholde og utvikle et godt og relevant utdanningstilbud er imidlertid at høgskolen og dens fagpersonell opprettholder et bredt og aktivt faglig bytteforhold med den utøvende diakoni/helse- og sosialomsorg. Dels foregår det mye faglig utviklingsarbeid i fagfeltet som høgskolen selv er helt avhengig av å ha kontakt med. Dels tror vi høgskolen i rollen som kompetansesenter har svært viktige bidrag å gi fagfeltet. Høgskolens arbeid med å bygge opp forskning, etter- og videreutdanning, veiledningstjenester osv. ser vi derfor som en helt nødvendig del av å sikre kvalitetsnivå og relevans i diakoniutdanningen.

Diakoniens behov for kompetanse –**DIASOS' kapasitet og ressurser**

I denne artikkelen har jeg ønsket å framheve noen av de muligheter jeg ser ligger for kirkens diakoni dersom den i større grad maktet å nyttiggjøre seg kompetanse fra Diasos. Jeg har ønsket å være ressursorientert – vise noe av det vi har fått til – og ikke problemorientert mot alt det vi ikke får til.

En slik innfallsvinkel vil lett skape et for ideelt bilde av situasjonen. En svært sentral kritisk faktor i dette er f.eks. hvilke økonomiske ressurser diakonien idag har til å hente ut kompetanse fra Diasos. Slik høgskolens bemanning er dimensjonert er det bare i liten grad mulig vederlagsfritt å sende høgskolens ansatte på oppdrag utenfor høgskolen. Konsekvensen av for stor ekstern virksomhet ville være at sosionomutdanningen ville bli tappet for lærerkrefter.

Dette er et dilemma som vi p.t. ikke ser gode løsninger på. Men vi arbeider med å finne løsninger hvor selve sosionomstudiet kan legges opp med sterkere tilknytning til institusjoner som ønsker et bredt og stabilt faglig bytteforhold med høgskolen. Faglig utviklingsarbeid ute i feltet hvor høgskolen var samarbeidspartner, kunne da i større grad også fungere som «undervisningsverksted» for utdanningen samtidig som høgskolens fagpersonell mer direkte ble involvert i utviklingsarbeidet. Som pedagogisk modell ville dette være svært inte-

Forts. s. 22

OVERGANG

Fra side 7

ressant og det ville representere en naturlig videreføring av de erfaringer høgskolen allerede har gjort f.eks. gjennom bruk av parallellpraksis i sosionomutdanningen.

En annen vei å gå for å løse ressursdilemmaet måtte være at ulike diakonale enheter i sterkere grad gikk sammen om felles faglige utviklingsmål og på denne måten i fellesskap ville kunne betale for den kompetanse som var ønskelig. Menighetene kunne f.eks. gå sammen om distriktvis tiltak, diakonale institusjoner gå sammen om felles utviklingsområder osv.

Som diakonal utdanningsinstitusjon har vi en forpliktelse på oss om å yte bistand til diakonien så billig og effektivt som mulig. Likevel tror jeg kirken og diakonien må si i øynene at den type kompetanse som her er aktuell, ikke kan tas i bruk utelukkende basert på fagfolks bidrag i sin fritid og som frivillig medarbeider i kirkens diakoni. Både Diasos og diakonien er således avhengig av å utvikle en ressursstrategi som i større grad enn før kan gjøre Diasos' og andre tilsvarende institusjoners kompetanse nærværende for den diakonale praksis.

Et lite perspektiv framover

Diasos' kompetanse begrenser seg neppe til å være nyttig bare for kirkens diakoni og for diakoner med sosionombakgrunn spesielt. De områder som er nevnt foran har en klar tverrfaglig

karakter. Dette er i hovedsak kunnskap og arbeidsmetoder som burde stå mer sentralt også for andre kirkelige tjenestekategorier (prester, kateketer og menighetssekretærer). Etter min oppfatning ville deler av dette kunnskapsgrunnlaget kunne bidra til å danne en bredere fellesfaglig plattform i menighetene som ville gi grunnlag for et bedre samarbeid i menighetsstabene. I kirkelig reformtenkning om å etablere fellesfaglig elementer for tjenestegruppene, fokuseres med rette på kristendomskunnskap. I mindre grad har en vært opptatt av en felles referanse når det gjelder å nærme seg menigheten som geografisk, sosial, kulturell/religiøs, administrativ størrelse.

Det ligger visst nok av arbeidsoppgaver foran til å fylle de neste 20 år.

Fra side 17

– Vi er forbauset over med hvilken velvilje vi er møtt hos bedriftene. Det kan nok ha sammenheng med at det nå er trendy å ta opp dette. Enkelte kan nok også være redde for belastningen med å si nei. Men viktigst har det vært at dette er problemer de er opptatt av på arbeidsplassene, kommer det fra gruppen. At det er lagt opp til fullstendig anonymitet er selvsagt også vesentlig.

– Vi hadde en diskusjon på om vi skulle gi tilbakemelding til bedriftene om resultater hos den enkelte, men har funnet at utvalget ikke kan bli representativt nok i

Forts. siste side